

Persvrijheid: Baas boven baas?

door Laura van der Linde

Samenvatting: In dit artikel wordt beschreven dat persvrijheid zelfs wordt geschonden in Westerse landen die het EVRM hebben getekend. Daarbij wordt het spanningsveld tussen nationale en supranationale wetgeving uitgelegd.

Persvrijheid is de hoeksteen van een democratische samenleving. Als je aan onderdrukking van deze vrijheid denkt, komen er waarschijnlijk associaties boven van kritische journalisten in detentie in landen zoals China. Echter ook in westerse landen wordt de persvrijheid geschonden; zelfs in ons land.

In veel landen is geen persvrijheid. Slechts 21 van de 180 onderzochte landen hebben een goede situatie voor de pers, volgens een rapport van *Reporters without borders*.

Wat opvalt aan deze index is dat maar liefst zestien van de 21 best presterende landen lidstaten zijn van de Raad van Europa. Deze lidstaten hebben allemaal het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) getekend. Dit is een supranationaal verdrag, wat inhoudt dat het boven de nationale wetgeving staat.

Bron: UNESCO Vlaanderen

In het EVRM is artikel 10 gewijd aan de vrijheid van meningsuiting en persvrijheid. Daarin staat onder andere dat burgers de vrijheid hebben om er meningen op na te houden, en om inlichtingen en denkbeelden te ontvangen en te verstrekken.

Ondanks dat het recht op vrije media vastgelegd is in het EVRM, wordt deze vrijheid wel degelijk geschonden door lidstaten. Een voorbeeld hiervan is de nieuwe omstrede mediawet van Polen. Volgens deze wet krijgt de Poolse minister van Financiën voortaan het recht om directeuren van de publieke omroepen aan te stellen en te ontslaan.

Er kwam een stortvloed aan kritiek op deze wet vanuit Europa, omdat de regering dan een hoop zeggenschap zou krijgen over de media en dus de democratie in het geding zou komen. De Europese Commissie is zelfs een onderzoek gestart om te toetsen of de nieuwe wet niet in strijd is met artikel 10 van het EVRM

Verrassend genoeg kwam laatst ook in Nederland de mediavrijheid in opspraak. Staatssecretaris Dekker presenteerde een nieuwe Mediawet waarin stond dat er geen plat amusement meer mocht worden uitgezonden bij de publieke omroep. Ook stond hij onder vuur omdat hij een VVD'er benoemd had tot voorzitter van de Raad van Toezicht van de NPO. Later paste Dekker zijn wet aan, omdat Eerste Kamerleden vreesden dat de politiek zich te veel zou bemoeien met de inhoud van tv-programma's.

Aan deze twee voorbeelden is kortom goed het spanningsveld te zien tussen nationale wetgeving en een supranationaal verdrag. In Polen is de Poolse regering met de nieuwe mediawet waarschijnlijk te ver gegaan volgens de Europese Commissie. Daarentegen is in Nederland de Mediawet aangepast na kritiek van de Eerste kamer. Anders had Nederland, nota bene één van de best presterende landen op mediavrijheid, misschien ook wel gedeeltelijk de democratie geschonden.

Als de Europese Commissie tot een uitspraak komt, zal duidelijk worden welk recht het zwaarste telt: het nationale of het supranationale recht. In andere woorden: er is altijd een baas boven baas.

Bronnen:

Persvrijheid algemeen:

- <http://index.rsf.org/#!/>
- <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/media-en-publieke-omroep/inhoud/persvrijheid-bewaken>

Mediawet Polen:

- <http://www.volkskrant.nl/buitenland/polen-tekent-omstreden-mediawet-ondanks-kritiek-eu~a4220417/>
- <http://www.volkskrant.nl/buitenland/brussel-onderzoekt-of-poolse-wetgeving-botst-met-rechtsstaat~a4223871/>
- <http://www.volkskrant.nl/buitenland/poolse-premier-verdedigt-omstreden-wetten~a4228344/>

Mediawet Nederland:

- <http://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2092886-wat-is-er-overgebleven-van-de-mediawet.html>
- <http://www.volkskrant.nl/binnenland/dekker-houdt-voet-bij-stuk-geen-amusement-bij-npo~a4128827/>
- <http://www.volkskrant.nl/opinie/poolse-toestanden-bij-de-npo~a4222680/>